

Dr Beata Przybylska-Maszner
Zakład Badań nad Integracją Europejską
Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Załącznik 2

Autoreferat przedstawiający opis dorobku i osiągnięć naukowych w języku polskim

Poznań, 25 maja 2016

Autoreferat

1. Imię i nazwisko

Beata Przybylska-Maszner

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe/artystyczne – z podaniem nazwy miejsca i roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej

Tytuł zawodowy magistra uzyskałam w roku 2000 po pięcioletnich studiach na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (kierunek: Międzynarodowe Stosunki Polityczne i Gospodarcze - Europeistyka). Moja praca magisterska zatytułowana „Współczesne problemy bezpieczeństwa w Europie” powstała pod kierunkiem prof. dr hab. Jana Sandorskiego. Studia ukończyłam z wynikiem bardzo dobrym.

W trakcie studiów otrzymałam roczne stypendium w ramach programu Erasmus Socrates, co pozwoliło mi wyjechać do partnerskiego ośrodka badawczego we Francji. W czerwcu 2000 roku uzyskałam *Diplôme d'Etudes Aprofondis (DEA)* - specjalizacja: *droit communautaire* (prawo wspólnotowe) na Uniwersytecie Nancy 2. Obronioną pracę dyplomową, kończącą studia we Francji, napisałam pod kierunkiem prof. Jeana Charpentier. Tytuł pracy: *Architecture de la sécurité européenne*.

Studia doktoranckie w Instytucie Nauk Politycznych i Dziennikarstwa na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu rozpoczęłam we wrześniu 2000 roku. 28 czerwca 2004 uzyskałam stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce, broniąc pracę zatytułowaną „Europejska polityka bezpieczeństwa i obrony” napisaną pod kierunkiem prof. dr hab. Włodzimierza Malendowskiego.

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych/artystycznych

- od 1 października 2009 do 30 września 2019 – adiunkt w Zakładzie Badań nad Integracją Europejską Wydziału Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM w Poznaniu pod kierownictwem prof. dr hab. Zbigniewa Czachóra (umowa o pracę na czas określony)

- od 6 października 2004 do 30 września 2009 – adiunkt w Zakładzie Stosunków Międzynarodowych Instytutu Nauk Politycznych i Dziennikarstwa WNS UAM w Poznaniu pod kierownictwem prof. dr hab. Włodzimierza Malendowskiego (umowa o pracę na czas określony)

▪ od 1 października 2006 do 30 czerwca 2008 - prowadzenie zajęć w ramach umowy o dzieło w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Koninie

▪ od 1 października do 31 grudnia 2005 - prowadzenie zajęć w ramach umowy o dzieło w Wyższej Szkole Zarządzania i Finansów w Bydgoszczy

4. Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 ze zm.)

Zgodnie z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowych oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 ze zm.) jako osiągnięcie stanowiące podstawę do ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego wskazuję cykl 26 publikacji.

a) tytuł osiągnięcia naukowego

„Determinanty zmiany w procesie instytucjonalizacji wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa na przykładzie kształtowania relacji Unia Europejska-Afryka”

b) autor/autorzy, tytuł/tytuły publikacji, rok wydania, nazwa wydawnictwa

Na osiągnięcie naukowe składa się cykl 26 publikacji, w tym:

- 1 współautorska monografia w języku polskim,
- 4 redakcje lub współredakcje monografii wieloautorskich/prac zbiorowych (w tym 2 w języku angielskim),
- 21 artykułów w czasopismach naukowych lub w pracach pod redakcją (w tym 5 w języku angielskim).

Lista publikacji składających się na przedłożone do oceny osiągnięcie (układ tematyczny):

• **M. Rewizorski**, B. Przybylska-Maszner, *System instytucjonalny Unii Europejskiej po traktacie z Lizbony. Aspekty polityczne i prawne*, Difin, Warszawa 2012, (ss. 1-486), ISBN 978-83-7641-752-3.

• **A. Potyrała**, B. Przybylska-Maszner, **S. Wojciechowski** (eds.), *Relations between the European Union and Egypt after 2011 – determinants, areas of co-operation and prospects*, Logos, Berlin 2015 (ss. 1-218), ISBN 978-3-8325-4048-2.

• B. Przybylska-Maszner (red.), *Operacje wojskowe Unii Europejskiej w Afryce*, Wydawnictwo Naukowe WNPiD UAM, Poznań 2014 (ss.1-296), ISBN 978-83-62907-54-0.

BPM

- B. Przybylska-Maszner (ed.), *The Arab spring*, Wydawnictwo Naukowe WNPiD UAM, Poznań 2011 (ss.1-294), ISBN 978-83-62907-16-8.
- B. Przybylska-Maszner (red.), *Misje cywilne Unii Europejskiej*, Wydawnictwo Naukowe WNPiD UAM, Poznań 2010 (ss. 1-312), ISBN 978-83-60677-87-2.
- B. Przybylska-Maszner, *Przewodniczący Rady Europejskiej– między strategią polityczną a rutyną pracy urzędnika* , „Rocznik Integracji Europejskiej”, nr 6/2012 s. 125-142.
- B. Przybylska-Maszner, *Spory kompetencyjne wokół urzędu Wysokiego Przedstawiciela Unii Europejskiej do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa*, „Studia Europejskie”, nr 2(62)2012, s. 33-56.
- B. Przybylska-Maszner, *Przywództwo polityczne Unii Europejskiej podczas kryzysu - o potrzebie przewodzenia, przewodniczenia, przewodnictwa, reprezentacji i wpływu*, (w:) J. M. Fischer, M. Tomaszuk (red.), *Zarządzanie procesem integracji europejskiej i modernizacja Unii Europejskiej*, Wydawnictwo Instytutu Nauk Politycznych PAN, Warszawa 2013, s. 268-308.
- B. Przybylska-Maszner, *Od strategii Unii Europejskiej na rzecz Afryki do strategicznego partnerstwa z Afryką – dylematy o realnej wizji współpracy na rzecz rozwoju*, „Przegląd Strategiczny”, nr 1/2011, s. 183-200.
- B. Przybylska-Maszner, *Strategia Unii Europejskiej na rzecz bezpieczeństwa i rozwoju w regionie Sahelu – między polityczną wolą oddziaływania a realnym wpływem na sytuację w regionie*, (w:) Żukowski A. (red.) *Konteksty bezpieczeństwa w Afryce. Konflikty, wojny, polityki bezpieczeństwa*, Seria „Forum Politologiczne”, t. 17, Instytut Nauk Politycznych UWM w Olsztynie, Olsztyn 2014, s. 123-140 .
- B. Przybylska-Maszner, *The Arab spring as a test of post-Lisbon capabilities and strategies of the European Union in North Africa*, (w:) B. Przybylska-Maszner (ed.), *The Arab Spring*, Faculty of Political Science and Journalism Adam Mickiewicz University, Poznań 2011, s. 117-134.
- B. Przybylska-Maszner, *Uwarunkowania reorientacji polityki Unii Europejskiej wobec Afryki Północnej po roku 2011*, „Przegląd Politologiczny” 1/2014, s.51-66 .
- B. Przybylska-Maszner, *Zmienne w relacjach politycznych Unii Europejskiej z Egiptem po roku 2012*, „Rocznik Integracji Europejskiej”, Poznań 2015, s. 143-154.
- B. Przybylska-Maszner, *The political dimension of European Union-Egypt relations after 2012 – between necessity and obligation*, (w:) A. Potyrała, B. Przybylska-Maszner, S. Wojciechowski (eds), *Relations between the European Union and Egypt after 2011 – determinants, areas of co-operation and prospects* , Logos, Berlin 2015, s. 25-42.
- B. Przybylska-Maszner, *Border Crisis in Lampedusa – the Symbol of a Failed Policy of the EU Borders Externalization*, (w:) J. Jańczak (ed.), *De-Bordering, Re-Bordering and Symbols on the European Boundaries*, Logos, Berlin 2011, s. 67-82.

- B. Przybylska-Maszner, *Polityka eksternalizacji granic Unii Europejskiej w Afryce*, (w:) A. Żukowski (red.), *Stare i nowe mocarstwa w Afryce. Stygmaty kulturowe, religijne, polityczne, ekonomiczne i społeczne*, „Forum Politologiczne”, t. 13, Olsztyn 2012, s. 423-451.
- B. Przybylska-Maszner, *Economic Relations Between the European Union and ECOWAS - an illusory interdependence, a declared cooperation and a necessary competition*, “Revolutions”, vol. 2, issue 1/2014, s. 252-275.
- B. Przybylska-Maszner, *European Endowment for Democracy – the experience of the projects implemented in Egypt*, (w:) A. Potyrała, B. Przybylska-Maszner, S. Wojciechowski (eds), *Relations between the European Union and Egypt after 2011 – determinants, areas of co-operation and prospects*, Logos, Berlin 2015, s. 145-160.
- B. Przybylska-Maszner, *Europejski Fundusz na rzecz Demokracji – założenia, możliwości, efekty*, „Rocznik Europeistyczny”, Wrocław 2016.
- B. Przybylska-Maszner, *Instrument na rzecz Stabilności w latach 2007–2013 w Afryce Zachodniej – uwarunkowania, mechanizm wdrażania i efektywność projektów dotyczących zwalczania przestępczości zorganizowanej*, „Rocznik Integracji Europejskiej”, 7/2013, s. 97-115.
- B. Przybylska-Maszner, *Operacje w obszarze Europejskiej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony – uwarunkowania i perspektywy rozwoju*, „Środkowoeuropejskie Studia Polityczne”, nr 1-2/2009, rok VII, s. 7-36.
- B. Przybylska-Maszner, *Operacje Unii Europejskiej w Afryce – ambicje, możliwości, efekty* (w:) B. Przybylska-Maszner (red.), *Operacje wojskowe Unii Europejskiej w Afryce*, Wydawnictwo Naukowe Wydziału Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM, Poznań 2014, s. 9-22.
- B. Przybylska-Maszner, *Operacja wojskowa EUFOR Libia* (w:) B. Przybylska-Maszner (red.), *Operacje wojskowe Unii Europejskiej w Afryce*, Wydawnictwo Naukowe Wydziału Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM, Poznań 2014, s. 257-270.
- B. Przybylska-Maszner, *Misja doradcza i pomocowa Unii Europejskiej w zakresie reformy sektora bezpieczeństwa Demokratycznej Republiki Konga EUSEC RD Congo – uwarunkowania, struktura, efekty* (w:) B. Przybylska-Maszner (red.), *Misje cywilne Unii Europejskiej*, Wydawnictwo Naukowe WNPiD UAM, Poznań 2010, s. 145-168.
- B. Przybylska-Maszner, *Mechanizmy finansowania operacji wojskowych Unii Europejskiej- ewolucja, uwarunkowania, perspektywy*, „Rocznik Integracji Europejskiej”, 4/2010, s. 155-170.
- B. Przybylska-Maszner, *Udział Polski w misjach i operacjach wojskowych Unii Europejskiej w Afryce*, „Przegląd Politologiczny”, 3/2016, s. 7-22.

Jeden artykuł w poszerzonej, zmienionej wersji był wydawany dwukrotnie w polskiej i angielskiej wersji językowej. Odkryło się to za zgodą zaangażowanego wydawnictwa i miało na celu dotarcie z prezentowanymi wynikami badań do szerszego grona odbiorców. Przypadek taki jest opatrzonej stosownym komentarzem.

c) Omówienie celu naukowego ww. prac i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania

Uwagi wprowadzające dotyczące przedmiotu i celu badań

Wybór tematyki głównego osiągnięcia naukowego wynikał z kilku powodów. Po pierwsze zagadnienie związane z instytucjonalizacją wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa UE na przykładzie kształtowania relacji z poszczególnymi regionami świata jest niezwykle interesującym i stale rozwijającym się problemem badawczym. Problematyka ta nabiera coraz większego znaczenia ze względów poznawczych poprzez fakt wzrastającej roli UE na arenie międzynarodowej. Po drugie, w polskiej, jak i zagranicznej literaturze przedmiotu, nadal jest ograniczona ilość publikacji poświęconych specyfice relacji zewnętrznych UE, zwłaszcza w odniesieniu do relacji unijno-afrykańskich. Istotnym powodem podjęcia badań była także ich zbieżność z dotychczasową eksploracją naukową. Po uzyskaniu stopnia doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu zainteresowania naukowe skoncentrowałam na głównym **przedmiocie badań**, którym stał się proces instytucjonalizacji wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa Unii Europejskiej, w szczególności jego wpływ na kształtowanie ram unijnych relacji z poszczególnymi państwami i regionami Afryki.

Niezwykle istotnym zadaniem badawczym było usytuowanie wskazanego wyżej przedmiotu badań w przestrzeni teorii i koncepcji stosunków międzynarodowych, jak i integracji europejskiej, co pozwoliło na prowadzenie badań w oparciu o przyjętą **podstawę teoretyczną badań** nad wymiarami oddziaływania zewnętrznego Unii Europejskiej w regionie Afryki. Złożoność prowadzonych badań spowodowała konieczność korzystania z różnych paradygmatów teoretycznych. Rozpatrując rozszady preferencji państw członkowskich kształtujące tzw. interes wspólny/wspólnotowy zastosowanym teoretycznym podejściem był realizm międzyrządowy. W obszarze analizy instytucji i procesów podejmowania decyzji odniosłam się do nowego instytucjonalizmu, gdyż tylko te ramy teoretyczne pozwoliły mi na efektywne wyjaśnienie zachodzących w Unii procesów decyzyjnych. Podstawowe założenie tego podejścia prowadzi do konstatacji, że instytucje polityczne tworzą elementy porządku życia politycznego przynosząc trwałe skutki dla zachowania państw (March, Olsen, 1984).

W obszarze prezentowanego rozwoju poszczególnych polityk unijnych, analizując preferencje i negocjacje międzyrządowe, możliwe było zastosowanie liberalizmu

międzyrządowego. Jednakże wskazując na istotę zmian normatywnych właściwsze było rozpatrywanie analizowanych zagadnień przez pryzmat racjonalizmu ponadnarodowego.

Operacjonalizacja analizowanych w toku badań zagadnień ujętych w przedmiocie badawczym wymagała przyjęcia ram definicyjnych pojęcia „instytucjonalizacja” odnosząc się do bogatej literatury w obszarze stosunków międzynarodowych i europeistyki. Instytucjonalizacja towarzyszy rozwojowi stosunków międzynarodowych i nabiera coraz większego znaczenia wraz z rozwojem badań nad integracją europejską w obszarze wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa. W politologicznej interpretacji tego pojęcia możemy znaleźć źródło zmian i ewolucji danej zbiorowości. Geneza procesów instytucjonalizacji w międzynarodowych stosunkach wiąże się z określonymi potrzebami regulowania i utrwalania pożądanych działań i interakcji grup uczestników tych stosunków (Łoś-Nowak, 2004). Instytucjonalizacja przybiera określone formy: organizacji międzynarodowej, prawa, formalnych i nieformalnych norm czy reżimów międzynarodowych (Kukułka, 1998). Najczęściej jednak państwa w procesie instytucjonalizacji dążą do zabezpieczenia własnych interesów (Bieleń, 1998). Prowadzi ona do tworzenia celowo zorientowanych działań oraz interakcji międzynarodowych, uzupełniając tradycyjną sieć stosunków dyplomatycznych, w odniesieniu do nowych potrzeb. Znamiennym wyrazem procesów instytucjonalizacji stał się rozwój i upowszechnianie się organizacji międzyrządowych, których instytucje rozszerzały kompetencje i funkcje. Proces instytucjonalizacji zachodzący w UE stanowi pole dla wielu teorii oraz podejść badawczych, zarówno w obszarze stosunków międzynarodowych, jak i wypracowanych w ramach studiów europejskich (m.in. Zięba, 1999, 2004; Trzaskowski 2005; Czachór, 2013). Konkurencyjność stosowanych podejść koncentruje się na kwestii uznania roli państwa w procesie integracji europejskiej. W ramach prowadzonych badań dotyczących sfery zewnętrznych stosunków UE nie sposób było pominąć ram teoretycznych, które niesie podejście konstruktywistyczne. Przyjęte ramy konstruktywizmu opierają się na uznaniu instytucji nie tylko jako zbioru regulacji formalnych, lecz przede wszystkim jako swoistej przestrzeni interakcji, zbioru symboli i praktyk społecznych, które mają wpływ na zachowanie aktorów publicznej przestrzeni (B. Rosamond, 2010). Unię Europejską można traktować jako formę instytucjonalizacji stosunków międzynarodowych dążącą do zbudowania pola współpracy międzynarodowej opartej na przyjętych regułach i wartościach (Manners, 2002). W ten sposób kształtuje się normatywny charakter unijnej polityki w jej wymiarze/wymiarach na zewnątrz (Tocci, 2007). Istotne znaczenie ma to w zakresie określania deklaracyjnych ról UE na arenie międzynarodowej. Co ważne instytucje UE prowadzące jej polityki zewnętrzne mogą być postrzegane w kategoriach nie tylko instytucji

formalnych. W tym ujęciu wskazuje się także na czynniki warunkujące dynamikę oraz charakter procesów zachodzących w UE, a dotyczących wymiaru jej zewnętrznej aktywności. Zaliczyć do nich można między innymi te, do których w sposób szczególny odniesiono się podczas prowadzonych badań: dążenie do realizacji interesów, dostosowanie do zmian zachodzących w środowisku międzynarodowym, w tym pogłębienie się współzależności państw i społeczności.

Głównym **celem** badań było ukazanie zmian w procesie instytucjonalizacji wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa na przykładzie dynamiki kształtowania relacji Unia Europejska-Afryka. Postawiono trzy podstawowe cele szczegółowe: wskazanie determinant aktywności Unii w wybranym regionie, analizę zmian unijnych mechanizmów zaangażowania zastosowanego w tym regionie oraz ocenę ich oddziaływania. Zaangażowanie Unii Europejskiej w Afryce przedstawione zostało na tle ewolucji systemu politycznego Unii Europejskiej. Wskazane zostały procesy, gdzie rozpatrywane są układy sił międzyinstytucjonalnych, międzyrządowo-instytucjonalnych, międzyrządowych oraz mechanizmy rządzące tymi układami, w szczególności mechanizm wielopoziomowego zarządzania UE. Kształtowanie płaszczyzn relacji Unii Europejskiej z wybranymi państwami Afryki, a także podejść strategicznych wobec tego regionu, zostało uchwycone na tle przekształceń Unii, jej konstrukcji i rekonstrukcji politycznej.

Zakres czasowy prowadzonych badań objął, w warstwie analizy historycznej, wybrane zagadnienia w relacjach Unii Europejskiej z państwami afrykańskimi od lat 90 XX wieku. W przygotowanych analizach zostały zastosowane odwołania do wydarzeń wcześniejszych związanych z rozwojem Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej, później przekształconej w Unię Europejską. Jednakże nie stanowiły one głównej podstawy prowadzonych badań. Uznano za niezbędne zasygnalizowanie wybranych wcześniejszych wydarzeń istotnych dla zmian w procesie współpracy, gdyż warunkują one dzisiejsze zachowania w relacjach UE - Afryka.

Biorąc pod uwagę analizowane dokumenty UE początek właściwej cezury stanowi wejście w życie Traktatu o Unii Europejskiej, na mocy którego utworzono podstawy wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa (II filar) oraz wymiar sprawiedliwości i sprawy wewnętrzne (III filar). Rozwój polityk tych dwóch filarów uzupełniony o elementy współpracy gospodarczej i współpracy na rzecz rozwoju jest kanwą opisywanych relacji. Przyjmowane kolejne traktaty rewizyjne miały istotny wpływ na zmianę dotychczasowego zaangażowania Unii Europejskiej w Afryce, gdyż stopniowo było możliwe rozszerzanie dotychczasowych, realizowanych w ramach EWG, mechanizmów współpracy. Ich

zastosowanie było konsekwencją zarówno zmiany postrzegania swej roli w poszczególnych częściach Afryki przez Unię Europejską, jak i przeobrażeń w państwach afrykańskich i zachodzącego tam procesu regionalizacji. Lata 90 XX wieku to okres uruchomienia afrykańskich organizacji regionalnych, które wpływają na zmianę płaszczyzn współpracy Unii w tym regionie. Klamrą dla wydarzeń, do których odwołano się we wskazanych pracach jest interwencja w Mali w roku 2013 oraz splot narastających zagrożeń dla bezpieczeństwa europejskiego roku 2014, których źródła upatrywano w niestabilności poszczególnych subregionów afrykańskich.

Struktura badań, główne założenia dotyczące ich konstrukcji

Złożoność i wieloaspektowość zagadnień przedstawionych w obszarze badawczym wymagała usystematyzowania problematyki oraz znaczącej syntezy analizowanych obszarów.

W badaniach oparto się na założeniu, iż aktywność Unii Europejskiej w Afryce podlegała po roku 1993 zmianom wynikającym, z jednej strony, z przekształceń zachodzących wewnątrz struktur Unii Europejskiej, z drugiej strony, z reorientacji strategicznej, której podłożem była wypadkowa interesów poszczególnych państw członkowskich, jak i konieczność podejmowania wspólnych działań wobec zagrożeń dla państw UE, których źródłem stał się ten region. Unia Europejska prowadzi w regionie Afryki działania, wynikiem których jest ukształtowany wielopoziomowy, wielopłaszczyznowy i współzależny mechanizm współpracy. Stanowi to potwierdzenie modelu wielopoziomego zarządzania w ujęciu klasycznym.

Dodatkowe założenie postawione na początku badań dotyczyło przedstawienia omawianej tematyki. Badania odzwierciedlają perspektywę europejską. Skupiają się na ukazaniu Unii Europejskiej jako aktora na arenie międzynarodowej, który stworzył bogate instrumentarium w ramach prowadzonych polityk skierowanych do państw Afryki. Omawiane „działania Unii” oznaczają jednakże realizację trzech grup interesów: interesów własnych UE i jej poszczególnych państw członkowskich, wyrażanego interesu całej społeczności międzynarodowej (legitymizacja działań UE przez organizacje międzynarodowe), interesów państw afrykańskich co wyrażone zostaje w deklaracjach współpracy. Tym samym kształtuje się sieć powiązań (współzależności) w ujęciu regionalnym, jak i w relacjach z poszczególnymi państwami. Unia odpowiadając na zmiany w Afryce stosuje szerokie spektrum instrumentów poszczególnych polityk. Prowadzone badania stanowią obraz przeprowadzonej analizy aktywności przeobrażającej się Unii Europejskiej, biorąc pod uwagę dynamikę procesów w niej zachodzących, w Afryce traktowanej jako środowisko, do którego kieruje ona swoją ofertę współpracy. Starano się przedstawiając

wyniki badań zwrócić szczególną uwagę na powiązanie rozbudowanego systemu instytucjonalnego oraz wielokierunkowych, często niespójnych działań podejmowanym przez instytucje Unii z efektywnością jej zaangażowania w Afryce.

Z uwagi na wielokrotne odwołania do kwestii bezpieczeństwa, w badaniach przyjęto dominujące w polskich badaniach założenie dotyczące szerokiej jego definicji, wskazując na płaszczyzny oddziaływania międzynarodowego wykraczające poza zakres zaangażowania polityczno-wojskowego.

Określonemu problemowi badawczemu bezpośrednio podporządkowana została struktura zaprezentowanych tekstów naukowych. Rozpoczyna ją część poświęcona omówieniu kwestii wewnętrznych reform Unii Europejskiej zapoczątkowanych kolejnymi traktatami rewizyjnymi. Największą uwagę poświęcono ostatniemu z nich traktatowi lizbońskiemu. Efekty badań zaprezentowane zostały w monografii *System instytucjonalny Unii Europejskiej po traktacie z Lizbony*, Difin, Warszawa 2012, a także w artykułach naukowych: *Przewodniczący Rady Europejskiej – między strategią polityczną a rutyną pracy urzędnika*, „Rocznik Integracji Europejskiej”, nr 6/2012; *Spory kompetencyjne wokół urzędu Wysokiego Przedstawiciela Unii Europejskiej do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa*, „Studia Europejskie”, nr 2(62)2012; *Przywództwo polityczne Unii Europejskiej podczas kryzysu - o potrzebie przewodzenia, przewodniczenia, przewodnictwa, reprezentacji i wpływu*, (w:) J. M. Fischer, M. Tomaszuk (red.), *Zarządzanie procesem integracji europejskiej i modernizacja Unii Europejskiej*, Wydawnictwo Instytutu Nauk Politycznych PAN, Warszawa 2013; *The Arab spring as a test of post-Lisbon capabilities and strategies of the European Union in North Africa*, B. Przybylska-Maszner (red.), *The Arab Spring*, Faculty of Political Science and Journalism Adam Mickiewicz University, Poznań 2011. W powyższych tekstach zawarto podstawowe ujęcie definicyjne, rozwinięte w kolejnych etapach badań, odnoszące się do pojęć wiodących takich jak: ‘instytucjonalizacja WPZiB’; ‘dynamika przekształceń instytucjonalnych UE’, ‘zmiana w procesie instytucjonalizacji’. Usystematyzowane zostały kwestie uwarunkowań zmian związanych z kształtowaniem wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, w szczególności w zakresie przywództwa politycznego i instytucjonalnych sporów kompetencyjnych. W tej części badań zawarto także główne odnośniki do określenia zmiennych w przyjętym, w dalszym toku badań, układzie zależności i współzależności w relacjach zewnętrznych UE. Wskazano także na uwarunkowania wzrostu zagrożeń na tle sytuacji polityczno-społecznej i gospodarczej w Afryce na przykładzie zagrożeń związanych z procesem tzw. ‘arabskiej wiosny’. Uwaga skupiona została na aktywności UE, w szczególności jej konsekwencjom dla wybranego

subregionu Afryki oraz dla bezpieczeństwa Unii Europejskiej. Zagadnienie 'arabskiej wiosny' stało się obszarem badawczym koordynowanego przez mnie międzywydziałowego projektu badawczego „The Arab Spring”. Efektem jego realizacji była praca zbiorowa wydana w roku 2011, która jako jedna z pierwszych w Polsce poruszała problematykę przeobrażeń państw północnoafrykańskich i konsekwencji tych zmian dla Europy.

W kolejnym etapie badań dokonano analizy relacji UE – Afryka przez pryzmat ich dynamiki, współzależności, jak i dysfunkcjonalności. Szczególny nacisk w badaniach położono na klasyfikację uwarunkowań kształtowania tych relacji. Istotne odniesienie dotyczyło zaproponowanego dynamicznego ukazania rozwoju współpracy państw członkowskich, jej instrumentów wraz z kształtowanym mechanizmem instytucjonalnym reakcji na zagrożenia w Unii i poza jej granicami. Szczególnie istotne okazało się podkreślenie wielopoziomowego zaangażowania Unii Europejskiej i jej państw członkowskich, interakcji między interesami państw członkowskich na płaszczyźnie UE. Zawarto w nim także stosowne ujęcie historyczne pokazujące zmianę zaangażowania instytucji UE w kreowaniu polityk. Stanowi to niezbędne odniesienie do możliwości reakcji w regionie/subregionach/państwach Afryki.

W zaproponowanym ujęciu 'dynamiki' wskazane zostało rosnące zaangażowanie Unii Europejskiej w Afryce wyrażone w przyjętych instrumentach politycznych, prawnych i finansowych, a także działaniach, które są ich konsekwencją. Nacisk położono na określenie determinantów tej dynamiki. Uwzględnione zostały interakcje na kilku poziomach: Unia Europejska wobec Afryki i jej poszczególnych regionów (perspektywa kontynentalna; działania/strategie wobec kontynentu i danego subregionu), Unia Europejska wobec organizacji subregionalnych skupiających te państwa, Unia Europejska wobec wybranych państw Afryki. Wyniki badań dotyczące tego pierwszego poziomu analizy przedstawione zostały w artykułach *Od strategii Unii Europejskiej na rzecz Afryki do strategicznego partnerstwa z Afryką – dylematy o realnej wizji współpracy na rzecz rozwoju*, „Przegląd Strategiczny”, nr 1/2011; *Strategia Unii Europejskiej na rzecz bezpieczeństwa i rozwoju w regionie Sahelu – między polityczną wolą oddziaływania a realnym wpływem na sytuację w regionie*, (w:) Żukowski A. (red.) *Konteksty bezpieczeństwa w Afryce. Konflikty, wojny, polityki bezpieczeństwa*, Seria „Forum Politologiczne”, t. 17, Instytut Nauk Politycznych UWM w Olsztynie, Olsztyn 2014. W pierwszym z tekstów dokonano analizy mechanizmu wdrażania postanowień Strategii dla Afryki, jak i dokumentów na podstawie których stworzono ramy i rozwijano partnerstwo strategiczne do roku 2010. Szczególna uwaga skupiona została na próbie określenia oddziaływania tych dokumentów oraz uwarunkowań

związanych z możliwością ich efektywnego wdrażania. Prowadzone działania w ramach UE, jak i jej poszczególnych państw członkowskich wskazują na obszary gdzie widoczne są efekty współpracy na linii Unia Europejska - Afryka, jak i te gdzie realizacja zapisów staje się fikcją. Tak ujęte zagadnienie pozwoliło na wstępną ocenę realizacji partnerstwa strategicznego i przedstawienie wniosków dotyczących perspektywy kreowania polityki UE wobec Afryki. Drugi z tekstów poświęcony został przyjętym w marcu 2011 roku konkluzjom w sprawie Strategii UE na rzecz bezpieczeństwa i rozwoju w regionie Sahelu. Dokument ten był potwierdzeniem rozwoju unijnych zdolności do działania na arenie międzynarodowej, a jednocześnie symbolem poszerzenia obszaru wpływu Unii gwarantującego jej państwom członkowskim poczucie bezpieczeństwa oraz możliwości realizacji interesu gospodarczego. W artykule ukazano uwarunkowania przyjęcia tej Strategii, a także dokonano analizy jej zapisów z szczególnym zwróceniem uwagi na mechanizm jej wdrażania po roku 2011.

Ujęcie dynamiki przekształceń polityki UE wobec organizacji subregionalnych i poszczególnych państw afrykańskich powiązane zostało z ujęciem współzależności, co wymagało wielopoziomowej identyfikacji płaszczyzn współpracy lub wskazania przyczyn jej ograniczonego zakresu, interakcji między dwoma stronami, ich uwarunkowań, definicji tych relacji. W badaniach odniesiono się do takich pojęć jak: zależność, uzależnienie, współpraca, interwencja. Istotnym elementem dla przeprowadzenia analizy było wskazanie interakcji zachodzących w ramach Unii między państwami członkowskimi i instytucjami Unii w wypracowaniu decyzji o charakterze politycznym i prawnym, co wyrażone zostało jako kształtowanie interesu wspólnego w kontekście omawianych polityk. Przyjęte ujęcie pojęć dynamiki i współzależności prowadzi do wskazania zmian w relacjach, w szczególności określenia ich uwarunkowań, i próby ich oceny. Powyższe założenia udało się zanalizować, a wyniki badań opublikować w następujących wydawnictwach: *Uwarunkowania reorientacji polityki Unii Europejskiej wobec Afryki Północnej po roku 2011*, „Przegląd Politologiczny” 1/2014; *Zmienne w relacjach politycznych Unii Europejskiej z Egiptem po roku 2012*, „Rocznik Integracji Europejskiej”, Poznań 2015; *The political dimension of European Union-Egypt relations after 2012 – between necessity and obligation*, (w:) A. Potyrała, B. Przybylska-Maszner, S. Wojciechowski (ed), *Relations between the European Union and Egypt after 2011 – determinants, areas of co-operation and prospects*, Logos, Berlin 2015. Część prowadzonych badań (m.in. wywiady w instytucjach europejskich) została wpisana w projekt badawczy NCN „Unia Europejska wobec problemów transformacyjnych w Egipcie po roku 2011”, którego byłam wykonawcą. Projekt zaowocował wydaniem pracy pod redakcją

zatytułowanej *"Relations between the European Union and Egypt after 2011 – determinants, areas of co-operation and prospects"*.

Ważnym w tym zakresie badań, uzupełniającym cykl, zagadnieniem badawczym stała się analiza możliwości zastosowania nowych instrumentów cywilnego i wojskowego zaangażowania operacyjnego UE w Afryce. Temu tematowi poświęcono kilka artykułów. W tekście *Operacje Unii Europejskiej w Afryce – ambicje, możliwości, efekty* (w:) B. Przybylska-Maszner (red.), *Operacje wojskowe Unii Europejskiej w Afryce*, Wydawnictwo Naukowe Wydziału Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM, Poznań 2014 poruszono zagadnienie wzrastającej roli UE jako aktora operującego kompleksowym mechanizmem zarządzania kryzysowego. Celem artykułu była analiza czynników warunkujących proces realizacji działań o charakterze wojskowym UE w Afryce uruchamianych w ramach mechanizmu wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony. Przedstawiono zarówno uwarunkowania dotyczące rozwoju współpracy państw w obszarze polityki bezpieczeństwa i obrony UE, jak i te dotyczące możliwości zaangażowania na kontynencie afrykańskim w odniesieniu do kształtowanych ról UE jako aktora w multipolarnym systemie międzynarodowym. W artykule zaprezentowano także główne elementy określające model reagowania kryzysowego Unii w Afryce.

Niezbędnym elementem tego etapu badań stała się także szczegółowa analiza poszczególnych operacji ze wskazaniem na proces instytucjonalizacji mechanizmu zarządzania kryzysowego. Wyniki tych badań przedstawiono w artykułach: *Operacja wojskowa EUFOR Libia* (w:) B. Przybylska-Maszner (red.), *Operacje wojskowe Unii Europejskiej w Afryce*, Wydawnictwo Naukowe Wydziału Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM, Poznań 2014; *Misja doradcza i pomocowa Unii Europejskiej w zakresie reformy sektora bezpieczeństwa Demokratycznej Republiki Konga EUSEC RD Congo – uwarunkowania, struktura, efekty* (w:) B. Przybylska-Maszner (red.), *Misje cywilne Unii Europejskiej*, Wydawnictwo Naukowe WNPiD UAM, Poznań 2010; *Operacje w obszarze Europejskiej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony – uwarunkowania i perspektywy rozwoju*, „Środkowoeuropejskie Studia Polityczne”, nr 1-2/2009; *Mechanizmy finansowania operacji wojskowych Unii Europejskiej- ewolucja, uwarunkowania, perspektywy*, „Rocznik Integracji Europejskiej”, 4/2010, *Udział Polski w misjach i operacjach wojskowych Unii Europejskiej w Afryce*, Przegląd Politologiczny, 2016. Warto zwrócić uwagę, że dwie przygotowane pod redakcją prace zatytułowane „Operacje wojskowe Unii Europejskiej” oraz „Misje cywilne Unii Europejskiej” są pierwszymi w Polsce tak szczegółowymi opracowaniami mechanizmu zarządzania kryzysowego Unii Europejskiej jako integralnego

elementu zewnętrznego wymiaru zaangażowania Unii na arenie międzynarodowej w zakresie wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony, przede wszystkim na kontynencie afrykańskim.

Dopełnieniem badań było ujęcie dysfunkcjonalności, które zaprezentowano w kontekście mechanizmu kształtowania zewnętrznego wymiaru poszczególnych polityk UE, w szczególności użycia instrumentów tych polityk. Funkcjonalność/dysfunkcjonalność i współzależność uznane zostały za istotne determinanty zmienności. Ważnym elementem w tym zakresie badań stał się opis ewolucji mechanizmów reakcji Unii na zagrożenia, których źródło upatrywano w niestabilnych politycznie i gospodarczo państwach afrykańskich. Wskazano stanowiska poszczególnych państw członkowskich UE, ich wpływ na agendę prac Unii i efekty tego oddziaływania, a także uwarunkowania wprowadzonej korelacji użytych instrumentów w obszarze kilku polityk.

Analiza została przeprowadzona w szerszej perspektywie problemowej, co zostało przedstawione w kolejnych opracowaniach: *Border Crisis in Lampedusa – the Symbol of a Failed Policy of the EU Borders Externalization*, (w:) J. Jańczak (ed.), *De-Bordering, Re-Bordering and Symbols on the European Boundaries*, Logos, Berlin 2011; *Polityka eksternalizacji granic Unii Europejskiej w Afryce*, (w:) A. Żukowski (red.), *Stare i nowe mocarstwa w Afryce. Stygmaty kulturowe, religijne, polityczne, ekonomiczne i społeczne*, „Forum Politologiczne”, t. 13, Olsztyn 2012; *Economic Relations Between the European Union and ECOWAS - an illusory interdependence, a declared cooperation and a necessary competition*, „R-evolutions” 2014, vol. 2, issue 1/2014.

W toku prowadzonych badań nie sposób było pominąć zagadnienia instrumentów finansowych UE wspierających jej działania zewnętrzne. Wyniki badań zaprezentowane zostały w artykułach: *Europejski Fundusz na rzecz Demokracji – założenia, możliwości, efekty*, „Rocznik Europeistyczny”, Wrocław 2016; *European Endowment for Democracy – the experience of the projects implemented in Egypt*, (w:) A. Potyrała, B. Przybylska-Maszner, S. Wojciechowski (ed.), *Relations between the European Union and Egypt after 2011 – determinants, areas of co-operation and prospects*, Logos, Berlin 2015. Ich celem było przedstawienie uwarunkowań powstania i obecnej formuły działania Funduszu na rzecz Demokracji, a przede wszystkim ukazanie możliwości wsparcia inicjatyw podmiotów społeczeństwa obywatelskiego w państwach sąsiedztwa. Jego powstanie można postrzegać jako jeden z elementów długotrwałego procesu reformy zewnętrznych instrumentów Unii Europejskiej dotyczących promowania demokracji na świecie. Nowo powstały fundusz w założeniu miał uzupełniać inne formy działań UE pozwalające wpływać na sytuację w jej wschodnim i południowym sąsiedztwie. Dokonano analizy wartości dodanej EED w oparciu

o kryterium podmiotowe - kategorię beneficjentów otrzymujących wsparcie, przedmiotowe – typ interwencji/wsparcia oraz funkcjonalne – metody i procedury przekazywania środków. Zawarto także porównanie EFD z dotychczas stosowanymi instrumentami UE w obszarze wsparcia przemian demokratycznych. Odrębne opracowanie poświęcono także Instrumentowi na rzecz Stabilności - *Instrument na rzecz Stabilności w latach 2007–2013 w Afryce Zachodniej – uwarunkowania, mechanizm wdrażania i efektywność projektów dotyczących zwalczania przestępczości zorganizowanej*, „Rocznik Integracji Europejskiej”, 7/2013. Istotne było ukazanie praktycznego zastosowania mechanizmów reakcji Unii Europejskiej na zagrożenia. Przygotowany opis realizacji zadań współfinansowanych z Instrumentu na rzecz Stabilności uzupełniono o analizę realiów zastosowania komplementarności jako głównej zasady współpracy z innymi podmiotami zaangażowanymi na rzecz zwalczania zorganizowanej przestępczości w regionie. W artykule wskazano, iż kluczowe elementy wpływające na efektywność działań Unii stanowią zarówno interakcje zaangażowania Unii Europejskiej z organizacjami afrykańskimi, a także innymi aktorami międzynarodowymi, jak i koordynacja wszystkich zastosowanych w regionie działań Unii.

W celu rozwiązania podjętego problemu badawczego postawiono następujące **pytania badawcze** o charakterze generalnym i szczegółowym, na które udzielono wyczerpujących odpowiedzi. W celu ułatwienia eksplantacji pytania zostały podzielone na pięć podgrup w sposób następujący:

- Jakie determinanty zmiany wpływają na proces instytucjonalizacji Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa?, W jakim stosunku pozostaje proces instytucjonalizacji a relacje UE - Afryka?
- Jakie są główne determinanty aktywności UE w Afryce w odniesieniu do charakterystyki regionu?, Czy i jak unijne mechanizmy i instrumenty jej poszczególnych polityk zastosowane w Afryce wpływają na sytuację w regionie i odpowiadają na potrzeby/zagrożenia dla bezpieczeństwa wewnętrznego UE?, Jaki wpływ na kształtowaną unijną sieć instrumentów zastosowanych w Afryce mają interesy/więzi poszczególnych państw członkowskich?
- Jak rozwój możliwości oddziaływania w relacjach zewnętrznych UE wpływał na podejmowane działania w regionie Afryki? Czy płaszczyzna unijna oddziaływania w regionie Afryki jest bardziej efektywna niż bilateralne zaangażowanie, jeżeli tak, to w jakim zakresie?
- Jak i dlaczego UE angażuje się politycznie w Afryce współpracując z innymi aktorami międzynarodowymi– uwarunkowania w odniesieniu do wielowymiarowych zagrożeń i

potrzeb ?, Jak zmienia się oddziaływanie UE w regionie w kontekście wzmocnienia działań afrykańskich organizacji regionalnych?

- Czy można mówić o „współzależności” i „dysfunkcjonalności” Unii Europejskiej w działaniach zewnętrznych na przykładzie relacji UE - Afryka? Jeżeli tak, jakie czynniki determinują występowanie dysfunkcjonalności w głównych kierunkach zaangażowania UE w Afryce?

Metody badawcze zastosowane w pracy, uzasadnienie kierunku podejścia analitycznego, wnioski badawcze

Przedstawione przeze mnie publikacje wpisują się w nurt analizy politologicznej, gdzie wykorzystane zostały metody właściwe dla nauk społecznych. Interdyscyplinarny charakter prac wywierał bezpośredni wpływ na metody badawcze zastosowane w toku ich przygotowania. Kluczowe znaczenie przypisane zostało metodom charakterystycznym dla nauki o polityce i nauki o stosunkach międzynarodowych. Uwzględniono także dorobek nauk historycznych i prawnych. Szczególne znaczenie przypisano podstawom badań nad integracją europejską w ramach studiów europejskich (europeistyki). Z uwagi na rozwój tej dyscypliny naukowej, w pracy duży nacisk położono na kształtowane w jej obrębie podejście teoretyczne.

W toku badań wykorzystano elementy metod badań teoretycznych, ogólnologiczne (synteza, indukcja, dedukcja) i empiryczne. Szczególne znaczenie przypisano następującym metodom: analizie dokumentów prawnych, analizie instytucjonalnej, analizie systemowej, analizie decyzyjnej. W niezbędnym zakresie odwołano się także do metody porównawczej, opisowej, historycznych (metody opisu historycznego i genetycznej metody historycznej) i czynnikowej.

W pierwszej kolejności badania prowadzone były w oparciu o metodę analizy dokumentów odnoszących się do podejmowanych decyzji politycznych. Istotnym materiałem analitycznym w prowadzonych badaniach stały się źródła, z których bazę stanowiły regulacje traktatowe, jak i te zawarte w licznej dokumentacji Unii. Przedmiotem analizy były decyzje Unii Europejskiej odnoszące się do regionu Afryki, bądź jej poszczególnych państw członkowskich. Uwzględnione zostały umowy międzynarodowe, a także akty wybranych afrykańskich organizacji regionalnych będące podstawą oddziaływania na procesy zachodzące na płaszczyźnie relacji z Unią Europejską. Wykorzystano szereg dokumentów Unii o charakterze politycznym, jak i natury administracyjnej (w tej grupie znalazły się strategie, wytyczne, komunikaty, plany, rezolucje, wspólne działania, deklaracje, roczne

sprawozdania). Analiza powyższych dokumentów wymagała selektywnego i krytycznego podejścia. Z uwagi, iż unijna dokumentacja przed rokiem 2004 tylko w wąskim zakresie została przetłumaczona na język polski, analizie poddano dokumenty w języku francuskim i angielskim. Po roku 2004 tylko podstawowe dokumenty zostały przetłumaczone na język polski, stanowiący urzędowy język Unii i w tym języku zostały poddane analizie. W pozostałych przypadkach dokumenty zostały wykorzystane w dostępnych językach oryginalnych. Za niezbędne uzupełnienie wcześniejszych badań uznano zastosowanie analizy instytucjonalnej odnoszącej się do oceny inicjatyw politycznych i procesów decyzyjnych zarówno w UE, jak i w Afryce, bądź jej poszczególnych państwach. Dokonano analizy instytucjonalnej uwarunkowań, jak i realnych, podejmowanych na tej podstawie, przejawów aktywności UE. Dla pełnego i zrozumiałego przedstawienia wyników badań, uwzględniając wieloaspektowość zjawisk i procesów, zastosowano syntetyczne podejście.

Zasadne także okazało się użycie metody systemowej, dzięki której ukazane zostały determinanty zmian procesu kształtującego analizowane zjawiska. Metoda systemowa polegająca na konstruowaniu specyficznego modelu pojęciowego badanych zjawisk międzynarodowych umożliwiła poznanie najważniejszych procesów kształtujących analizowane zmiany (dynamika procesu), w tym rzeczywiste role i wpływ na przebieg procesu zaangażowanych aktorów, m.in. poszczególnych państw, instytucji. Szczególny nacisk w tym zakresie położono na badanie możliwości rozwoju mechanizmu współpracy Unii Europejskiej w regionie Afryki na analizowanych kilku płaszczyznach interakcji. Metoda systemowa zakłada szukanie źródeł przekształceń w samym systemie, w jego zdolności do kierowania własnymi działaniami i oddziaływaniami. Konsekwentnie zatem udaje się ją przełożyć na zagadnienie systemu politycznego Unii. Zastosowanie analizy systemowej umożliwiło badanie zmienności procesu integracji europejskiej. Co pozwoliło z kolei na formułowanie wniosków posiadających walor uniwersalności, tym bardziej, że konstruowanie przedmiotu badawczego w ujęciu systemowym opiera się na identyfikacji jak największej liczby zmiennych. Zastosowana metoda stanowiła użyteczne narzędzie prowadzące do prognozowania.

Metoda politologicznej analizy decyzyjnej umożliwiła przedstawienie procesów zachodzących w relacjach UE - Afryka z perspektywy unijnego: ośrodka decyzyjnego, procesu decyzyjnego, decyzji politycznej i implementacji politycznej. Konsekwencją zastosowania tej metody było między innymi określenie przyczyn podjęcia decyzji, jej efektów, uwarunkowań związanych z podjęciem decyzji UE skierowanej do Afryki.

W pracy wykorzystano także metody historyczne. Genetyczna metoda historyczna, zwłaszcza w aspekcie porównawczym, umożliwiła identyfikację przyczyn i uwarunkowań, które wpływają na aktualną sytuację w relacjach UE - Afryka. W toku badań wykorzystana została także metoda opisowa pozwalająca na odtworzenie wydarzeń, ich przebiegu i skutków zachodzących zmian i europejskiego zaangażowania w regionie Afryki. Ich użycie pozwoliło na umieszczenie analizowanych zjawisk w szerszej perspektywie historycznej, dzięki której będzie można wyróżnić zmienne charakterystyczne dla badanych przykładów. Konieczne także było zastosowanie metody czynnikowej polegającej na identyfikacji, klasyfikacji i hierarchizacji czynników kształtujących daną grupę zjawisk, co pozwoliło wyróżnić najważniejsze determinanty zmian w relacjach UE - Afryka.

Prowadzenie badań możliwe było w dużej mierze dzięki uzyskanym grantom (opis w punkcie 5.2), które pozwoliły na przeprowadzenie badań naukowych we Francji i w Belgii. Przeprowadzono wywiady w instytucjach UE, m.in. Komisji Europejskiej, Europejskiej Służbie Działań Zewnętrznych, Parlamencie Europejskim. Należy odnotować, że wyniki powyżej zaprezentowanych badań upowszechniono podczas krajowych i międzynarodowych konferencji naukowych (pełen wykaz w zał. 6). Co ważne, wątki zaczerpnięte z licznych rozmów przeprowadzonych na konferencjach naukowych i seminariach środowisk europeistów i afrykanistów były znaczącym uzupełnieniem zebranego materiału badawczego.

W toku prowadzonych badań zweryfikowano przyjęte hipotezy usytuowane w prezentowanym obszarze badawczym. Poniżej zaprezentowano najważniejsze **wnioski badawcze**:

1. Zaangażowanie Unii Europejskiej w Afryce polega na wybiórczym zastosowaniu mechanizmów kilku polityk, które przyczyniają się do stworzenia sieci współzależności między Unią a państwami afrykańskimi. Wypracowane kompleksowe, regionalne podejście strategiczne do problemów Afryki ma charakter deklaracyjny, a w praktyce ograniczony do małej liczby projektów uzupełniających działania innych organizacji międzynarodowych działających w tym regionie. Deklarowane w szerszym ujęciu strategicznym podejście do regionu nie jest w pełni adekwatne do realizowanych w tym regionie działań, a wyrażone cele zaangażowania nie są wyważonym odpowiednikiem interesów Unii, jak i jej poszczególnych państw członkowskich.

2. Unia Europejska deklaruje w relacjach UE - Afryka oraz UE - poszczególne państwa afrykańskie szereg ról, ale realizuje głównie dwie role, promotora reform gospodarczych i zrównoważonego rozwoju regionu oraz propagatora demokracji i praw człowieka. Jednocześnie swoje działania koncentruje się na zapewnieniu stabilności w

regionie dla przeciwdziałania zagrożeniom dla państw członkowskich Unii, którymi są między innymi: handel narkotykami; zwiększony napływ nielegalnych imigrantów; straty wynikające z niemożności prowadzenia wymiany handlowej w wyniku ataków pirackich; ataki terrorystów, którzy budują w tym regionie podległe im obszary zależności; wprowadzenie na rynek europejski broni, ale także produktów pochodzących z nielegalnych połowów. Deklarowane zaangażowanie Unii nie jest adekwatne do wyrażanej konieczności wpływu w regionie, z uwagi na występujące tu zagrożenia dla bezpieczeństwa europejskiego i interesów gospodarczych i politycznych. Brak spójności w oczekiwaniach obu stron nie sprzyja efektywności współpracy.

3. Pomimo rosnącego znaczenia afrykańskich organizacji regionalnych, dotychczasowe relacje tylko w ograniczonym zakresie przenoszą się na płaszczyznę współpracy między organizacjami regionalnymi. Unia Europejska ogranicza swoje zaangażowanie w tym regionie na płaszczyźnie bilateralnych powiązań UE - państwo i przenosi odpowiedzialność na organizacje regionalne m.in. w sprawach dotyczących utrzymania stabilności, rozwiązywania konfliktów lokalnych. Jednocześnie, z uwagi na występowanie elementów dysfunkcyjnych w relacjach UE - organizacje regionalne, w wielu szczegółowych kwestiach, np. gospodarczych utrzymana zostaje linia współpracy UE - poszczególne państwa członkowskie.

4. Polityka Unii Europejskiej wobec Afryki i jej poszczególnych państw determinowana jest działaniami Francji, w mniejszym zakresie Wielkiej Brytanii, Hiszpanii i Portugalii. Stanowi to pochodną przeszłości kolonialnej, a znajduje swoje bezpośrednie przełożenie na płaszczyźnie kreowania strategicznych kierunków rozwoju zaangażowania Unii Europejskiej w tym regionie. Zaangażowanie Unii Europejskiej stanowi sterowane dopełnienie polityki państw członkowskich szczególnie zainteresowanych obecnością w tym regionie. Państwa Europy Środkowo-Wschodniej pozostają pasywne na forum UE w kreowaniu pola realizacji własnych interesów w państwach afrykańskich.

5. Przekształcenia Unii Europejskiej wpływają korzystnie na zwiększenie możliwości zaangażowania w regionach i państwach afrykańskich. Kolejne zmiany traktatowe wprowadzone w mechanizmie realizacji PWBis i WPZiB stanowią o rozwoju zdolności realizacji wspólnych celów Unii na arenie międzynarodowej. Jednocześnie należy wskazać występowanie wielu wewnątrzunijnych czynników dysfunkcyjnych, ograniczających efektywność tego zaangażowania. Wysoki wskaźnik instytucjonalizacji WPZiB nie przekłada się bezpośrednio na zwiększenie efektywności zastosowania jej instrumentów w omawianych obszarach relacji UE – Afryka.

Przygotowane i przedstawione powyżej badania poświęcone instytucjonalizacji wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa na przykładzie relacji UE - Afryka w sposób znaczący przyczyniają się do eksploracji ważnego elementu zewnętrznego wymiaru działań UE. W ich efekcie udało się przede wszystkim: dokonać efektywnej eksplanacji w określonym obszarze badawczym co pozwoliło na: wskazanie determinant aktywności Unii Europejskiej; przedstawienie pogłębionej analizy zmian w procesie instytucjonalizacji wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa na przykładzie dynamiki kształtowania relacji UE - Afryka.; scharakteryzowanie kreowanego przez UE modelu działań, m.in. modelu reakcji kryzysowej w Afryce; ocenę czy UE może efektywnie wpływać na poszczególne państwa i regiony afrykańskie przyczyniając się do realizacji stawianych celów (w ograniczonym zakresie przedmiotowym objętym badaniami); określenie tendencji dotyczących rozwoju relacji UE - Afryka, uwzględniając m.in. ewolucję unijnego mechanizmu instytucjonalnego; popularyzację wiedzy na temat procesu instytucjonalizacji wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa w kontekście omawianych relacji UE - Afryka.

5. Pozostałe obszary zainteresowań naukowych i pozostałe osiągnięcia naukowo-badawcze i organizacyjne

5.1 Pozostałe obszary zainteresowań naukowych i osiągnięcia w tym zakresie

Poza przedstawionym w poprzednim punkcie osiągnięciem naukowym wpisującym się w główny nurt badań, pozostałe zainteresowania badawcze skoncentrowane zostały wokół kilku pokrewnych obszarów tematycznych. W wyniku prowadzonych badań przygotowano 34 publikacje, w tym:

- 1 redakcję monografii wieloautorskiej/pracy zbiorowej w języku angielskim;
- 1 redakcję podręcznika dla nauczycieli;
- 1 ekspertyzę dla Kancelarii Senatu, Biura Analiz i Dokumentacji;
- 2 leksykony;
- 22 artykuły naukowe (w tym: 5 w języku angielskim, 2 w języku niemieckim, 1 w języku rosyjskim),
- 7 opracowań umieszczonych w podręczniku dla nauczycieli.

Pragnę zaznaczyć, że przedstawione teksty publikowane były w czasopismach naukowych i wydawnictwach reprezentujących różne ośrodki akademickie (m.in. Warszawa, Poznań, Toruń, Wrocław, Olsztyn, Berlin - oficyny wydawnicze: Wydawnictwo Naukowe PWN, Difin, Scholar, Elipsa, Wydawnictwo WNPiD UAM, Wydawnictwo Logos w Berlinie, VS Verlag für Sozialwissenschaften w Berlinie). Znacząca część artykułów publikowana była w czasopismach naukowych umieszczonych w wykazie ministerialnym czasopism punktowanych (lista B).

W opublikowanych pracach poruszono problematykę, którą można podzielić na trzy główne obszary badawcze. Co ważne, znacząca większość tekstów jest bezpośrednio powiązana z głównym osiągnięciem badawczym. Pierwszym z obszarów jest **rozwój wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony oraz mechanizm kształtowania jej instrumentów**. Należy tu wymienić następujące pozycje wydawnicze:

- B. Przybylska-Maszner, *Wspólna polityka bezpieczeństwa i obrony Unii Europejskiej – ewolucja, mechanizm, obszary zaangażowania*, (w:) M. Rewizorski (red.), *Unia Europejska w stosunkach międzynarodowych*, Difin, Warszawa 2011, s. 43-81.
- B. Przybylska-Maszner, *Bezpieczeństwo Polski a wspólna polityka bezpieczeństwa i obrony Unii Europejskiej*, (w:) S. Wojciechowski, A. Wejkszner (red.), *Kluczowe determinanty bezpieczeństwa Polski na progu XXI wieku*, Difin, Warszawa 2013, s. 99-126.
- B. Przybylska-Maszner, *Polska prezydencja w obszarze Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony. Uwarunkowania, mechanizm działania, założenia*, (w:) Z. Czachór, T. Szymczyński (red.) *Priorytety polskiego przewodnictwa w Radzie Unii Europejskiej*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2011, s. 187-230.
- B. Przybylska, *NATO i Unia Europejska wobec wybranych wyzwań europejskiej polityki bezpieczeństwa i obrony* (w:) R. Kmiecik, T. Wallas (red.), *Dylematy integracji europejskiej Europa Środkowo-Wschodnia u progu rozszerzenia Unii Europejskiej*, Wydawnictwo naukowe INPiD UAM, Poznań 2004, s. 65-76.
- B. Przybylska-Maszner, *Spory o przyszłość Europejskiej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony* (w:) W. Malendowski (red.) *Świat współczesny. Wyzwania, zagrożenia i współzależności w procesie budowy nowego porządku międzynarodowego*, Wydawnictwo Naukowe INPiD UAM, Poznań 2008, s. 47-58.
- B. Przybylska-Maszner, *EUPAT – policyjny zespół doradczy w byłej Jugosłowiańskiej Republice Macedonii* (w:) B. Przybylska-Maszner (red.), *Misje cywilne Unii Europejskiej*, Wydawnictwo Naukowe WNPiD UAM, Poznań 2010, s. 241-258.
- B. Przybylska-Maszner, *Operacje w obszarze Europejskiej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony – dylematy dotyczące efektywności* (w:) J. Knopek (red.) *Unia Europejska jako współczesny aktor stosunków międzynarodowych*, Wydawnictwo „Dom Organizatora”, Toruń 2009, s. 163-186.

● B. Przybylska-Maszner, *Development Perspectives of the European Security and Defence Policy*. (w:) J. Babiak, S. Wojciechowski (red.), *Terrorist pandora's box. Analysis of chosen terrorist issue*, Wydawnictwo Naukowe INPiD UAM, Poznań 2008, s. 109-118.

Ważnym elementem popularyzacji opisywanych zagadnień badawczych, dotyczących zarówno wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, jak i polityki bezpieczeństwa i obrony, a także zagadnień związanych z PWBis, było wydanie dwóch leksykonów integracji europejskiej, w których odpowiedzialna byłam za przygotowanie definicji ponad 330 pojęć:

● B. Przybylska-Maszner, A. Potyrała, *Leksykon integracji europejskiej w obszarze wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa oraz europejskiej polityki bezpieczeństwa i obrony*, Wydawnictwo Naukowe WNPiD UAM, Poznań 2009 (ss. 1-316), ISBN 978-83-60677-70-4.

● A. Potyrała, B. Przybylska-Maszner, *Leksykon integracji europejskiej w obszarze „Sprawiedliwość, wolność, bezpieczeństwo”*, Wydawnictwo Naukowe WNPiD UAM, Poznań 2008 (ss. 1-218), ISBN 978-83-60677-42-1.

Drugi z obszarów dotyczy **przywództwa politycznego w Unii Europejskiej**. Zagadnienie to stało się uzupełnieniem prowadzonej analizy dotyczącej instytucjonalizacji WPZiB. Ważnym, analizowanym aspektem badań stała się formuła sprawowania przez Polskę przewodnictwa w Radzie Unii Europejskiej. Badania na ten temat umiejscowione zostały w projekcie badawczym NCN, którego byłam wykonawcą „Priorytety prezydencji na przykładzie przygotowań Polski do przewodnictwa w Radzie Unii Europejskiej. Analiza politologiczna”. Do prac opublikowanych w tym obszarze należą:

● B. Przybylska-Maszner, J. Jańczak, *The priorities of the Polish presidency of the Council of the European Union – the circumstances of their selection and implementation*, „Środkowoeuropejskie Studia Polityczne”, 2013, s. 31-48.

● B. Przybylska-Maszner, *Unia Europejska wobec wyzwań globalnego zarządzania*, (w:) M. Rewizorski (red.), *Instytucje międzynarodowe w dobie globalnego zarządzania*, Elipsa, Warszawa 2015, s.155-175.

● J. Jańczak, B. Przybylska-Maszner, *Polen regierte Europa. Das Beispiel Oestliche Partnerschaft*, „Weltrends”, nr 85, Juli/August 2012, s. 91-99.

● B. Przybylska-Maszner, *Кризис лидерства во внешней политике и политике безопасности Европейского Союза после Лиссабонского Договора*, „Наукові Праці”, Чорноморського Державного Університету ім. П.Могили, Миколаїв, Україна. („Prace Naukowe” Czarnomorskiego Państwowego Uniwersytetu im. P. Mogyły, Mikołajów, Ukraina), 2012, s. 19-25.

● J. Jańczak, B. Przybylska-Maszner, *Partnerstwo Wschodnie w ramach polityki wschodniej kluczowym priorytetem polskiego przewodnictwa*, (w:) Z. Czachór, T. Szymczyński (red.) *Priorytety polskiego przewodnictwa w Radzie Unii Europejskiej*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2011, s. 137-168.

Trzeci z obszarów dotyczy wybranych **aspektów dynamiki procesu rozszerzenia Unii Europejskiej**. W tym obszarze warto wymienić następujące publikacje:

● B. Przybylska-Maszner, M. Musiał-Karg, T. Brańka (eds.), *Double reunification through the European Union's Education Policy*, Faculty of Political Science and Journalism Adam Mickiewicz University, Poznań 2016 (ss. 1-121), ISBN 978-83-62907-72-4.

● B. Przybylska-Maszner, *European education in Poland 1998-2004 - objectives, expectancies and learning outcomes*, (w:) B. Przybylska-Maszner, M. Musiał-Karg, T. Brańka (eds.), *Double reunification through the European Union's Education Policy*, Faculty of Political Science and Journalism Adam Mickiewicz University, Poznań 2016, s. 77-90.

● B. Przybylska-Maszner, *Rola organizacji pozarządowych w realizacji celów wynikających ze Strategii Lizbońskiej*. Opinie i ekspertyzy, OE-114, Kancelaria Senatu, Biuro Analiz i Dokumentacji, Warszawa 2009.

● B. Przybylska, *Rozwój organizacji pozarządowych w procesie integracji Polski z Unią Europejską. Analiza doświadczeń pierwszego roku członkostwa Wielkopolski*, (w:) *Europa w Wielkopolsce. Wielkopolska w Europie. Bilans pierwszego roku członkostwa w Unii Europejskiej*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań 2005, s. 117-136.

● B. Przybylska, *Polen in der Europäischen Union* (w:) T. Reichelt, B. Chołuj, G. Rowe, H. Jürgen-Wagener, *Europa-Studien. Eine Einführung*, VS Verlag für Sozialwissenschaften, Berlin 2006, s. 225-238.

● B. Przybylska, *Czynniki wpływające na rozwój organizacji pozarządowych w procesie integracji Polski z Unią Europejską*, (w:) J. Babiak (red.) *Fundusze Unii Europejskiej. Doświadczenia i perspektywy*, Wydawnictwo Studio EMKA, Warszawa 2006, s. 93-106.

● B. Przybylska, *Rozwój zasobów ludzkich i zatrudnienia w Polsce w latach 2004-2006*, (w:) J. Babiak (red.) *Rola funduszy europejskich w społeczno-gospodarczym rozwoju Polski*, Wydawnictwo Wielkopolskiej Wyższej Szkoły Humanistyczno-Ekonomicznej, Jarocin 2005, s. 105-120.

● B. Przybylska-Maszner, *Dynamika procesu integracji europejskiej po rozszerzeniu w 2007 roku*, (w:) Z. Czachór (red.) *50 lat i co dalej? Europa i Unia Europejska między integracją a atomizacją...*, Wydawnictwo Naukowe INPiD UAM, Poznań 2007, s. 189-206.

● B. Przybylska-Maszner, *Droga Bułgarii do członkostwa w Unii Europejskiej*, (w:) T. Szymczyński (red.), *Negocjowanie granic: od UE-15 do UE-27. Rozszerzenie wschodnie Unii Europejskiej. Część druga - "grupa helsińska (2004-2007). Litwa, Łotwa, Słowacja, Malta, Bułgaria, Rumunia w UE (tom V)*, Wydawnictwo Naukowe WNPiD UAM, Poznań 2009, s. 151-190.

● B. Przybylska-Maszner, C. Trosiak, *Uwarunkowania awansu zawodowego kobiet na polskich uczelniach*, „Przegląd Politologiczny”, nr 3/2011, s. 167-184.

● B. Przybylska-Maszner, *The Polish science sector from the perspective of gender equality*, (w:) I. Andruszkiewicz, A. Balczyńska-Kosman (ed.), *The participation of women in the media and in politics - an international dimension*, Wydawnictwo WNPiD UAM, Poznań 2010, s. 39-52.

Powyżej wymienione publikacje poświęcone edukacji europejskiej były efektem projektu „The European Integration Process. The double reunification through the EU Education Policies (1948-2012)” finansowanego ze środków Jean Monet Programme LLP w latach 2013-2016. Konsekwencją uczestnictwa w projekcie edukacyjnym Funduszu Współpracy skierowanym do nauczycieli szkół ponadgimnazjalnych było przygotowanie 7 opracowań opublikowanych w pracy zbiorowej – podręczniku dla nauczycieli: Cz. Mojsiewicz, Z. Czachór, B. Przybylska (red.), *Europa w ławce szkolnej, Poradnik dla nauczycieli szkół o profilu rolniczym*, Fundacja Fundusz Współpracy, Wydawnictwo ITE, Warszawa 2005, ISBN 83-89793-36-9. Wśród nich znalazły się omówienia następujących zagadnień tematycznych: *Fundusze strukturalne – instrumenty polityki regionalnej i rolnej Unii Europejskiej*, *Edukacja europejska a edukacja narodowa – podstawy systemowe*, *Metoda projektu edukacyjnego*, *Zarządzanie międzynarodową wymianą młodzieży*, *Edukacyjne programy wspólnotowe*.

Pełna lista publikacji w ujęciu chronologicznym znajduje się w zał. 4.

W opisywanym okresie uczestniczyłam w ponad 50 **konferencjach, seminariach i debatach naukowych**, wygłaszając na nich referaty. Większość z nich była konferencjami organizowanymi przez wiodące ośrodki akademickie. Kluczową rolę w moim rozwoju naukowym odgrywały konferencje dotyczące obszaru tematycznego, w którym znajduje się prezentowane osiągnięcie naukowe. Miałam okazję zaprezentować wyniki moich badań między innymi podczas I i II Ogólnopolskiego Kongresu Politologii, Ogólnopolskiego Forum Studiów nad Bezpieczeństwem, I Kongresu europeistyki, corocznych olsztyńskich konferencjach dotyczących tematyki afrykańskiej, corocznych międzynarodowych konferencjach naukowych organizowanych przez macierzysty wydział w Słubicach (od V do XVI edycji). Kolejny referat wygłoszę na 24 Światowym Kongresie IPSA (24th IPSA World Congress of Political Science) w lipcu 2016 roku. W przypadku niektórych konferencji, w tym także międzynarodowych, byłam ich organizatorem lub współorganizatorem. W kilku

przypadkach przewodniczyłam obradom w poszczególnych panelach tematycznych (szczegółowy wykaz w zał. 6).

Od roku 2007 jestem **sekretarzem redakcji** (od roku 2013 zastępcą redaktora naczelnego) Rocznika Integracji Europejskiej. Po ubiegłorocznej ocenie, Rocznik po raz kolejny znalazł się na ministerialnej liście B czasopism punktowanych uzyskując wysoki wskaźnik oceny - 11 pkt. Zasiadam także w **radzie naukowej redakcji czasopisma międzynarodowego „International Relations and Diplomacy”** (umieszczonego na liście MNiSW – grupa A: IF 0.561, wydawnictwo Palgrave Macmilian).

Wielokrotnie byłam **recenzentem tekstów naukowych dla krajowych i zagranicznych czasopism naukowych**, takich jak: „Przegląd Europejski”, „Przegląd Zachodni”, „JEMI - Journal of Entrepreneurship, Management and Innovation - Journal of Nowy Sącz Business School – National Louis University”; „International Relations and Diplomacy”.

Jestem **członkiem międzynarodowych i polskich stowarzyszeń naukowych**: International Political Science Association – IPSA, Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych - oddział w Poznaniu, Polskiego Towarzystwa Stosunków Międzynarodowych (członek Komisji Rewizyjnej w oddziale poznańskim), Polskiego Towarzystwa Studiów Europejskich (członek Sądu Koleżeńskiego w oddziale poznańskim). Od roku 1999 pełnię także funkcję wiceprezesa Ośrodka Badań i Edukacji Europejskiej w Poznaniu.

Podczas pracy naukowej odbyłam **7 wizyt i staży naukowych** na uczelniach akademickich w Belgii i Francji (Université de Paris 1, Université de Paris 8, Université de Nancy 2, Université Libre de Bruxelles, Université de Strasbourg). Znacząca część kwerendy bibliotecznej i wywiady będące elementem projektów badawczych przeprowadzone zostały w instytucjach UE (Komisji Europejskiej, Europejskiej Służbie Działań Zewnętrznych, Parlamencie Europejskim, przedstawicielstwach państw przy UE) i partnerskich ośrodkach akademickich (szczegółowy wykaz w zał. 6).

W 2005 roku ukończyłam szkolenie w zakresie Europejskiego Funduszu Społecznego zakończone egzaminem, w wyniku, którego otrzymałam **status akredytowanego trenera KOSzEFS** w projekcie „Rozwój lokalnego partnerstwa na rzecz rynku pracy oraz wsparcie projektów finansowanych przez Europejski Fundusz Społeczny” – szkolenie organizowane przez Krajowy Ośrodek Szkoleniowy EFS przy Ministerstwie Rozwoju Regionalnego. Dodatkowo podnosiłam swoje kwalifikacje biorąc udział w szkoleniach z e-learningu i języka angielskiego.

5.2 Projekty i granty

W ramach pracy naukowej uczestniczyłam, bądź nadal biorę udział w **17 projektach badawczych** (w tym 4 międzynarodowych). Projekty były finansowane ze środków Narodowego Centrum Nauki, funduszy UE – programu Jean Monnet, środków macierzystej jednostki - WNPiD UAM.

Poniżej przedstawiony został chronologiczny wykaz projektów w których jestem/byłam kierownikiem lub wykonawcą:

2016-2019 **„Rada Europejska w procesie kształtowania kompetencji formalnych i nieformalnych w zakresie działań zewnętrznych Unii Europejskiej”** - projekt realizowany w ramach grantu Narodowego Centrum Nauki – środki Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, nr 2015/19/B/HS5/00131, funkcja w projekcie: kierownik.

2015-2018 **„Unia Europejska wobec Azji Środkowej - uwarunkowania regionalne i międzynarodowe”** - udział w projekcie realizowanym w ramach grantu Narodowego Centrum Nauki finansowanym ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, UMO-2014/15/B/HS5/01591, funkcja w projekcie: wykonawca, kierownikiem projektu jest prof. dr hab. Tadeusz Wallas

2014-2017 - Jean Monnet Chair LLP, **The changing perspective of the European integration process in the Multi-Speed European Union**, nr grantu 553533-EPP-1-2014-1-PL-EPPJMO-CHAIR, funkcja w projekcie: wykonawca, kierownikiem projektu jest prof. dr hab. Zbigniew Czachór

2013-2016 Jean Monet Programme LLP, EDUPOL module **„The European Integration Process. The double reunification through the EU Education Policies (1948-2012)”**, moduł jest kierowany i realizowany przez 3 osoby: dr Ettore Deodato, prof. dr hab. Magdalenę Musiał-Karg i dr Beatę Przybylską-Maszner

2013–2015 **„Unia Europejska wobec procesów transformacyjnych w Egipcie po roku 2011”** – udział w projekcie realizowanym w ramach grantu Narodowego Centrum Nauki finansowanym ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, NN 2012/05/B/HS5/005, funkcja w projekcie: wykonawca, kierownikiem projektu był prof. dr hab. Radosław Fiedler

2011-2014 - **„Wojskowe zaangażowanie operacyjne Unii Europejskiej w rozwiązywanie konfliktów w Afryce – analiza politologiczno-prawna”** - projekt indywidualny finansowany z grantu uzyskanego w konkursie dziekana WNPiD na projekty badawcze dla pracowników naukowych i doktorantów WNPiD 2011, funkcja w projekcie: kierownik

2012-2013 **„Kluczowe determinanty bezpieczeństwa Polski na progu XXI wieku”**- udział w projekcie realizowanym w ramach grantu Narodowego Centrum Nauki finansowanym ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, NN 116455040, funkcja w projekcie: wykonawca, kierownikiem projektu był prof. dr hab. Sebastian Wojciechowski

2012-2013 „Zarządzanie procesem integracji europejskiej w dobie kryzysu” grant badawczy realizowany w Instytucie Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk – Zakład Europeistyki – sfinansowany ze środków PAN pozyskanych z dotacji Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, funkcja w projekcie: wykonawca, kierownikiem projektu był dr Mikołaj Tomaszuk

VI. 2011-III. 2012 – „The Arab Spring” - przygotowanie i koordynacja zakładowego projektu badawczego – finansowanie publikacji ze środków WNPiD

I.2011-XII.2011– „De-bordering, re-bordering and symbols on the European boundaries” - udział w międzynarodowym projekcie badawczym współfinansowanym ze środków Collegium Polonicum w Słubicach i European University Viadrina we Frankfurcie nad Odrą (10 uczestników reprezentujących 7 uniwersytetów z 6 państw), funkcja w projekcie: wykonawca, kierownikiem projektu był dr hab. Jarosław Jańczak

2010 – 2011 – „Priorytety prezydencji na przykładzie przygotowań Polski do przewodnictwa w Radzie Unii Europejskiej. Analiza politologiczna”. Projekt finansowany ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, NN 116329139, funkcja w projekcie: wykonawca, kierownikiem projektu był prof. dr hab. Zbigniew Czachór

VI. 2009-XII. 2010 - „Operacje Unii Europejskiej w obszarze Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony w latach 2003-2009” - przygotowanie i koordynacja zakładowego projektu badawczego - finansowanie publikacji ze środków WNPiD

2006-2009 - „Integracja versus atomizacja” - interdyscyplinarne konwersatorium badawcze oraz interdyscyplinarna grupa badawcza –udział w projekcie Pracowni Integracji Europejskiej WNPiD oraz Ośrodka Badań i Edukacji Europejskiej - finansowanie WNPiD UAM, kierownikiem projektu był prof. dr hab. Zbigniew Czachór

2007 - „Współczesne aspekty terroryzmu” – udział w projekcie zespołu badawczego Zakładu Stosunków Strategicznych, finansowanie WNPiD UAM, kierownikiem projektu był prof. dr hab. Sebastian Wojciechowski

2004-2006 - udział w projektach zespołu badawczego w Zakładzie Stosunków Międzynarodowych INPiD analizującego zagadnienia i kwestie szczegółowe związane z realizacją tematu badawczego „Węzłowe problemy bezpieczeństwa międzynarodowego” – finansowanie WNPiD UAM, kierownikiem projektów był prof. dr hab. Włodzimierz Malendowski

2005 - „Globalisation, threats and opportunities” – elementem projektu była seria videokonferencji z udziałem studentów stosunków międzynarodowych ze Stanów Zjednoczonych, Węgier, Francji, Polski, udział w projekcie: koordynator merytoryczny

2005 – grant badawczy Wydziału Nauk Społecznych UAM uzyskany na projekt zatytułowany „Koncepcja Europejskiej Strategii Bezpieczeństwa UE – aspekty dysfunkcyjne”, w ramach którego została sfinansowana między innymi wizyta studyjna we Francji (Paryż) w instytucjach zajmujących się problematyką bezpieczeństwa europejskiego - wywiady oraz kwerenda w księgozbiorze biblioteki na Université de Paris.

Oprócz wyżej wymienionych projektów badawczych uczestniczyłam także w okresie 2013-2016 w projekcie współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego „UAM – ponadnarodowe i interdyscyplinarne rozwiązania XXI wieku”, nr UDA-POKL - 04.01.01-00-109/13-00 (funkcja w projekcie: wykonawca).

Szczegółowy opis powyższych projektów zamieszczono w zał. 6.

5.3 Aktywność dydaktyczna

W ramach działalności dydaktycznej prowadziłam lub nadal prowadzę zajęcia z następujących przedmiotów: „Prawo europejskie”, „Integracja Polski z Unią Europejską”, „Bezpieczeństwo wewnętrzne Unii Europejskiej”, „Programy i fundusze Unii Europejskiej”, „Finanse w projektach Unii Europejskiej”, „Regionalizacja i instytucjonalizacja bezpieczeństwa”, „Bezpieczeństwo w regionie Bliskiego Wschodu”, „System prawny i dokumentacja urzędowa Unii Europejskiej”. Dodatkowo dla studentów Studium Podyplomowego dla nauczycieli historii i WOS przygotowałam wykłady „Historia integracji europejskiej”, „Edukacja europejska”, a dla studentów studiów podyplomowych Zarządzania funduszami i projektami UE i Programów Europejskich wykład „Projekty organizacji pozarządowych”.

Oprócz zajęć w języku polskim przygotowałam także **zajęcia w języku angielskim**: „Introduction to the European Union law” (Master of European Political Studies – double diploma, Słubice/Frankfurt), „Legal and Financial Instruments of the EU for Cross-border Cooperation” (International Relations: Regional and Cross-border Cooperation, Master Studies, Poznań/Słubice).

Od roku 2014 współprowadzę dwa **kursy e-learningowe** na platformie uniwersyteckiej Moodle: „Środkowo-wschodnie rozszerzenie Unii Europejskiej” w ramach programu Modułu Jeana Monnet oraz „Teoretyczne koncepcje integracji zróżnicowanej” w ramach programu Katedry Jeana Monnet.

Prowadziłam także **seminarium licencjackie** dla kierunków politologii i stosunków międzynarodowych. Do tej pory byłam promotorem 69 prac licencjackich (wykaz tematów prac w zał. 6). Jestem **promotorem pomocniczym** w trzech przewodach doktorskich.

5.4 Działalność organizacyjna

W zakresie organizacji procesu dydaktyki

W latach 2005-2012 roku byłam kierownikiem Studium Podyplomowego Programów Europejskich w Poznaniu, a od września 2008 roku dodatkowo kierownikiem Studium

Podyplomowego Programów Europejskich w Słubicach. W latach 2014-2016 pełniłam funkcję kierownika studiów podyplomowych „Ewaluacji, kontroli i audytu projektów unijnych”. Byłam także odpowiedzialna za opracowanie programu tego studium.

W zakresie organizacji działalności naukowej

Podczas pracy zawodowej byłam członkiem komitetów organizacyjnych, spotkań interdyscyplinarnej grupy badawczej, a także konferencji i seminariów przygotowywanych w Zakładzie Badań nad Integracją Europejską, między innymi: międzynarodowego seminarium naukowego „**Common Foreign and Security Policy in Crisis – Challenges and Future Scenarios**” (24.05.2016), konferencji naukowej „**Wspólna polityka bezpieczeństwa i obrony Unii Europejskiej: osiągnięcia – szanse – perspektywy**” (3.06.2014), „**Polska i Unia Europejska - quo vadis?**” w ramach cyklu seminariów naukowych na 10 lat Polski w UE (10.12.2014), panelu tematycznego „**Operacje wojskowe UE**” podczas 14 Europejskiej Konferencji Naukowej Europa XXI wieku. Polska, Europa i świat. 10 lat po rozszerzeniu UE z roku 2004. (8.02.2014), konferencji naukowej „**Badania i studia europejskie w perspektywie politologicznej**” (26.11.2013), seminarium naukowego „**Kryzys i zaburzona dynamika Unii Europejskiej**” (25.11.2013), konferencji „**Prezydencja Polski w Radzie Unii Europejskiej. Priorytety, cele, szanse i zagrożenia**” (8.06.2011); debaty videokonferencji „**PRO100 do Prezydencji. Forum**” (23.03.2011), konferencji „**50 lat i co dalej? Między integracją a atomizacją...**” (23.03.2007).

Warto także zwrócić uwagę na wskazane zaangażowanie dotyczące kierowania zespołami przygotowującymi i realizującymi projekty naukowe (lista pkt. 5.2).

Powyżej opisana praca została doceniona przez Dziekana WNPiD, który przyznał mi nagrody:

- w roku 2005/2006, 2006/2007, 2007/2008 za osiągnięcia w pracy dydaktycznej,
- w roku akademickim 2013/2014 za działalność naukową, dydaktyczną i organizacyjną na rzecz społeczności akademickiej Wydziału,
- w roku akademickim 2014/2015 za działalność naukową i organizacyjną na rzecz społeczności akademickiej Wydziału.

Otrzymałam także dwie nagrody motywacyjne Rektora UAM za osiągnięcia w 2014 i 2015 roku.

5.5 Popularyzacja nauki

Moja aktywność w zakresie popularyzacji nauki obejmuje zarówno prowadzenie wykładów dla nieakademickich słuchaczy, jak i uczestnictwo w inicjatywach promujących wyniki badań naukowych.

W roku 2015 zostałam **członkiem Team Europe Polska** – sieci ekspertów do spraw europejskich, która stanowi integralną część systemu informowania obywateli o pracy instytucji unijnych, unijnym prawie oraz wszelkich innych zagadnieniach dotyczących funkcjonowania Unii Europejskiej. Sieć Team Europe skupia około 550 osób pochodzących ze wszystkich państw UE i jest koordynowana przez Dyрекcję Generalną ds. Komunikacji Społecznej Komisji Europejskiej. Od roku 1999 jestem członkiem Team Europe Wielkopolska, grupy eksperckiej powołanej przy Ośrodku Badań i Edukacji Europejskiej w Poznaniu.

Od 2015 roku jestem ekspertem w ramach projektu edukacyjnego „Europejskiego Uniwersytetu Latającego” skierowanego do szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych organizowanego przez Centrum Edukacji Obywatelskiej w Warszawie.

Zaangażowana byłam w organizację II Regionalnego Konkursu Wiedzy o Integracji Europejskiej w województwie wielkopolskim. Uczestniczyłam w jury III Edycji Międzyszkolnego Konkursu Wiedzy o Unii Europejskiej dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych w Poznaniu. Uczestniczyłam w kampanii "Działaj, reaguj, decyduj" przygotowanej w województwie wielkopolskim przez Punkt Informacji Europejskiej Europe Direct-Poznań – WNPiD.

Od roku 2000 prowadziłam liczne szkolenia, warsztaty, wykłady z zakresu tematyki związanej z integracją europejską, w szczególności zarządzania projektem europejskim, funduszy strukturalnych dla przedstawicieli samorządów i organizacji pozarządowych i innych środowisk lokalnych, między innymi dla Regionalnego Centrum Szkolenia Administracji w Poznaniu, Urzędu Marszałkowskiego w Poznaniu, Centrum Informacji Europejskiej, Centrum Integracji Europejskiej w Poznaniu, Funduszu Współpracy, Urzędu Miasta Poznania, Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu, Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego w Bydgoszczy, punktu Informacyjnego Europe Direct (szczegółowy wykaz w zał.6).

W latach 2005-2007 pełniłam funkcję konsultanta regionalnego – specjalisty ds. rozwoju społecznego i funduszy europejskich dla wielkopolskich organizacji pozarządowych – projekt sieci KLON-Jawor i Fundacji Stefana Batorego.

W ramach Ośrodka Badań i Edukacji Europejskiej byłam autorką lub współautorską projektów współfinansowanych ze środków krajowych i europejskich. Koordynowałam wdrażanie projektów wpisujących się w proces przystępowania Polski do struktur Unii Europejskiej - warsztatów, szkoleń z zakresu konstruowania projektów oraz pozyskiwania funduszy na ich realizację (Fundacja Europa XXI, Regionalne Centrum Szkolenia Administracji w Poznaniu). Ponadto byłam współkoordynatorem projektów edukacyjnych z zakresu edukacji europejskiej dla nauczycieli (między innymi ogólnopolskiego projektu „Europa w ławce szkolnej” – szkolenia z zakresu edukacji europejskiej dla nauczycieli - projekt objął w latach 2001-2005 ponad 350 nauczycieli). Pełniłam także funkcję koordynatora projektów Narodowej Agencji Programu Młodzież, między innymi: Młodzieżowe Inicjatywy Proeuropejskie, European Circle, a także projektów międzynarodowych, między innymi: IDEE Itinéraire de Découverte de l'Europe par l'Échange – Hesja, Akwitania, Wielkopolska; European Summer School in Zakopane. Byłam autorką tekstów popularyzujących tematykę związaną z procesem integracji europejskiej, między innymi w miesięczniku „Fundusze strukturalne”, Biuletynie Integracji Europejskiej.

Postanowieniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 21 lipca 2014 roku o nadaniu orderów i odznaczeń) otrzymałam Brązowy Krzyż Zasługi *‘za zasługi w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego w Polsce, za osiągnięcia w działalności na rzecz upowszechniania idei europejskiej’* – (Rej. 315/2014).

Beata Przybylska-Maszner

